

Teresa Orzeszko

SYSTEM REZERW NA RYZYKO KREDYTOWE W INSTYTUCJACH KREDYTOWYCH HISZPANII*

1. Wstęp

W warunkach gospodarki rynkowej ryzyko stanowi nieodłączny atrybut każdej działalności gospodarczej, gdyż z różnych powodów nie można go całkowicie wyeliminować. Istnieje jednak wiele rozmaitych instrumentów minimalizowania czy też neutralizowania jego negatywnych skutków. Ich stosowanie, bardzo pożądane we wszystkich jednostkach gospodarczych, nabiera jednak szczególnego znaczenia zwłaszcza w podmiotach finansowych, co wiązać należy z faktem, że są one jednocześnie instytucjami zaufania publicznego, bez którego nie mają racji bytu, a owo zaufanie bierze się z przekonania otoczenia o bezpieczeństwie ich funkcjonowania.

Jednym z tradycyjnych instrumentów ograniczania ryzyka bankowego i łagodzenia jego negatywnych skutków są rezerwy, a wśród nich rezerwy na ryzyko kredytowe. Pomimo ogromnego znaczenia rezerw na ryzyko kredytowe dla stabilności poszczególnych instytucji kredytowych i systemów bankowych, zasady ich funkcjonowania nie zostały zharmonizowane w skali międzynarodowej, co oznacza, że nie wypracowano odnoszących się do nich powszechnie akceptowanych standardów oraz norm. W związku z tym stosowane w praktyce poszczególnych krajów rozwiązania w zakresie wspomnianych rezerw różnią się znacznie pod wieloma względami.

Celem artykułu jest analiza i prezentacja systemu rezerw na ryzyko kredytowe charakterystycznego dla instytucji kredytowych funkcjonujących w Hiszpanii.

* Niniejszy artykuł stanowi zmodyfikowaną i rozszerzoną wersję artykułu autorki pt. *Rezerwy na ryzyko kredytowe w hiszpańskim systemie bankowym* opublikowanego w numerze piątym „Prawa Bankowego” z 2005 r.

2. Rodzaje rezerw na ryzyko kredytowe w hiszpańskich instytucjach kredytowych

Zgodnie z dyrektywą 2000/12/WE [2, art. 1 akapit 1 pkt 1] w brzmieniu zmienionym dyrektywą 2000/28/WE [3], przez pojęcie instytucji kredytowych należy rozumieć:

- przedsiębiorstwa, których działalność polega na przyjmowaniu od ludności depozytów lub innych funduszy podlegających zwrotowi oraz na udzielaniu kredytów na ich własny rachunek,
- instytucje pieniądza elektronicznego.

Liczba funkcjonujących w Hiszpanii instytucji kredytowych (ang. *credit institutions*, hiszp. *entidades de crédito*), zobligowanych przez hiszpański bank centralny – Banco de España (Bank Hiszpanii), do tworzenia rezerw na ryzyko kredytowe oscylowała w latach 1999-2003 w granicach 391-350 (tab. 1). Składały się na nią:

1. Instytucje depozytowe (ang. *deposit institutions*, hiszp. *entidades de depósito*), obejmujące:

- banki (ang. *banks*, hiszp. *bancos*),
- banki oszczędnościowe (ang. *savings banks*, hiszp. *cajas de ahorros*),
- spółdzielnie kredytowe (ang. *credit co-operatives*, hiszp. *cooperativas de crédito*);

2. Specjalne instytucje kredytowe (ang. *specialised credit institutions*, hiszp. *establecimientos financieros de crédito*).

Tabela 1. Liczba instytucji kredytowych w Hiszpanii w latach 1999-2003

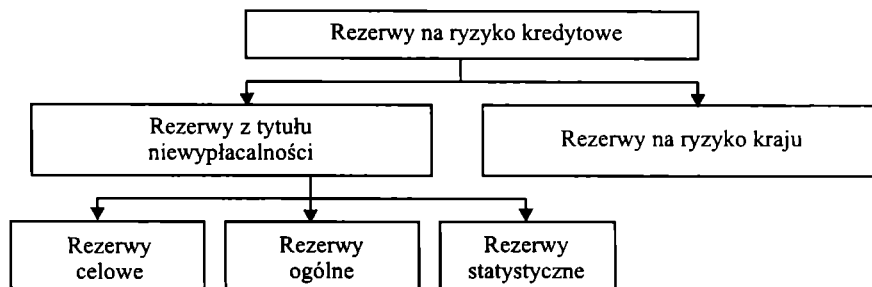
Instytucje kredytowe \ Lata	1999	2000	2001	2002	2003
	Liczba				
Ogółem	391	371	369	361	350
Instytucje depozytowe	294	285	285	278	272
Banki	147	143	146	144	139
Banki oszczędnościowe	50	48	47	47	47
Spółdzielnie kredytowe	97	94	92	87	86
Specjalne instytucje kredytowe	97	86	84	83	78

Źródło: opracowanie własne na podstawie [10, s. 20; 11, s. 51].

We wszystkich wymienionych podmiotach rezerwy na ryzyko kredytowe (ang. *credit risk provisions*, hiszp. *provisiones del riesgo de crédito*) tworzone są na takich samych zasadach i stanowią spójny system obejmujący swoim zakresem [5, dział 2]:

1. Rezerwy z tytułu niewypłacalności (ang. *insolvency provisions*, hiszp. *provisiones del riesgo de insolvencia*), do których zalicza się:

- rezerwy celowe (ang. *specific provisions*, hiszp. *provisiones especyfica*),
 - rezerwy ogólne (ang. *general provisions*, hiszp. *provisiones genérica*),
 - rezerwy statystyczne (ang. *statistical provisions*, hiszp. *provisiones estadística*);
2. Rezerwy na ryzyko kraju (ang. *country-risk provisions*, hiszp. *provisiones del riesgo-país*) (rys. 1).

Rys. 1. System rezerw na ryzyko kredytowe w instytucjach kredytowych w Hiszpanii

Źródło: opracowanie własne na podstawie [5, dział 2].

Przykładowe dane niezbędne dla zobrazowania skali rezerw na ryzyko kredytowe w Hiszpanii zaprezentowano w tab. 2.

Tabela 2. Rezerwy na ryzyko kredytowe w instytucjach depozytowych w Hiszpanii w latach 1999-2003 (stan z 31 grudnia)

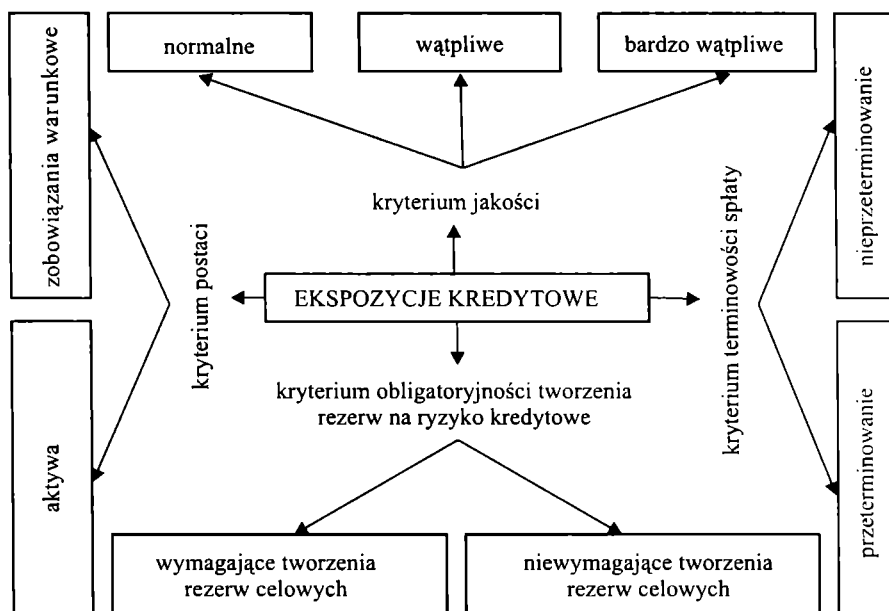
Wyszczególnienie \ Lata	1999	2000	2001	2002	2003
	Wartość (mln euro)				
Ekspozycje kredytowe ogółem*	535.320	629.194	708.601	776.843	880.888
Ekspozycje kredytowe wątpliwe	6.099	5.772	6.270	7.501	7.164
Rezerwy na ryzyko kredytowe ogółem**	8.859	10.233	12.768	15.273	18.401
celowe	4.471	3.624	3.588	4.182	4.114
ogólne	4.388	5.425	6.064	6.625	7.642
statystyczne	–	1.184	3.117	4.466	6.645
	Wskaźniki (%)				
Ekspozycje kredytowe wątpliwe/ekspozycje kredytowe ogółem	1,14	0,92	0,88	0,97	0,81
Rezerwy na ryzyko kredytowe/ekspozycje kredytowe wątpliwe	145,25	177,29	203,64	203,61	266,86

*Wszystkie aktywa i zobowiązania pozabilansowe, z wyjątkiem tych, które nie wymagają tworzenia rezerw z tytułu niewypłacalności.

**Z wyjątkiem rezerw z tytułu ryzyka kraju, które przewyższają rezerwy z tytułu niewypłacalności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie [10, s. 31; 11, s. 54].

Przedmiotem analizowanych rezerw są ekspozycje kredytowe. Ze względu na to, że nie stanowią one jednorodnej kategorii, poddawane są klasyfikacji przy wykorzystaniu różnych kryteriów (rys. 2):

Rys. 2. Klasyfikacja ekspozycji kredytowych w instytucjach kredytowych w Hiszpanii

Źródło: opracowanie własne na podstawie [5, dział 2, rozdz. 10 i 11].

1. Kryterium postaci ekspozycji pozwala na wyodrębnienie ekspozycji obejmujących swoim zakresem aktywa oraz ekspozycji w postaci zobowiązań warunkowych.

2. Kryterium terminowości spłaty ekspozycji (kapitału i/lub odsetek) umożliwia rozróżnienie ekspozycji przeterminowanych oraz ekspozycji nieprzeterminowanych.

3. Kryterium jakości ekspozycji¹ daje podstawy do podziału ekspozycji na: normalne, wątpliwe i bardzo wątpliwe;

4. Kryterium obligatoryjności tworzenia rezerw predestynuje do wyselekcjonowania ekspozycji wymagających tworzenia rezerw na ryzyko kredytowe oraz ekspozycji, na które takich rezerw nie trzeba tworzyć, czyli objętych zerową stopą rezerw.

Jeżeli ekspozycje kredytowe dotknięte są jednocześnie ryzykiem z tytułu niewypłacalności i ryzykiem kraju, to klasyfikacja tych ekspozycji i tworzenie stosownych rezerw powinny odbywać się według zasad, które są bardziej surowe (rygorystyczne) [5, dział 2, rozdz. 11, ust. 1-3].

¹ Jakość ekspozycji kredytowych determinowana jest zarówno terminowością ich spłaty (co dotyczy kapitału i/lub odsetek), jak i sytuacją ekonomiczno-finansową dłużnika.

3. Rezerwy z tytułu niewypłacalności

Zgodnie z obowiązującymi w Hiszpanii przepisami, funkcjonujące we wspomnianym kraju instytucje kredytowe nie mają obowiązku tworzenia rezerw z tytułu niewypłacalności, generalnie rzecz ujmując, w trzech przypadkach, a mianowicie:

- na ekspozycje kredytowe wobec sektora publicznego,
- na ekspozycje kredytowe włączone do portfela handlowego oraz
- na ekspozycje kredytowe pokryte rezerwami z tytułu ryzyka kraju [10, s. 31].

3.1. Rezerwy celowe

Rezerwy celowe w hiszpańskich instytucjach kredytowych obejmują swoim zakresem odpisy korygujące wartość poszczególnych aktywów lub ich jednorodnych grup, w tym wątpliwych należności oraz rezerwy z tytułu udzielonych zobowiązań warunkowych [5, dział 2, rozdz. 9, ust. 1a)]. Podstawę tworzenia tych rezerw stanowią:

1. Ekspozycje wątpliwe (przeterminowane – zakwalifikowane do wątpliwych z powodu zalegania przez dłużnika z należnymi płatnościami kapitału, odsetek, prowizji, oraz nieprzeterminowane – sklasyfikowane jako wątpliwe ze względu na sytuację ekonomiczno-finansową dłużnika), obejmujące:

- kredyty, dłużne papiery wartościowe oraz inne wierzytelności, bez względu na rodzaj dłużnika, typ instrumentu finansowego oraz charakter przyjętych na nie zabezpieczeń, w tym otrzymanych gwarancji, jeżeli ich spłata jest niepewna z powodów innych niż ryzyko kraju,
- zobowiązania warunkowe, których realizacja jest bardzo prawdopodobna, a odzyskanie należności z tego tytułu niepewne (tab. 3).

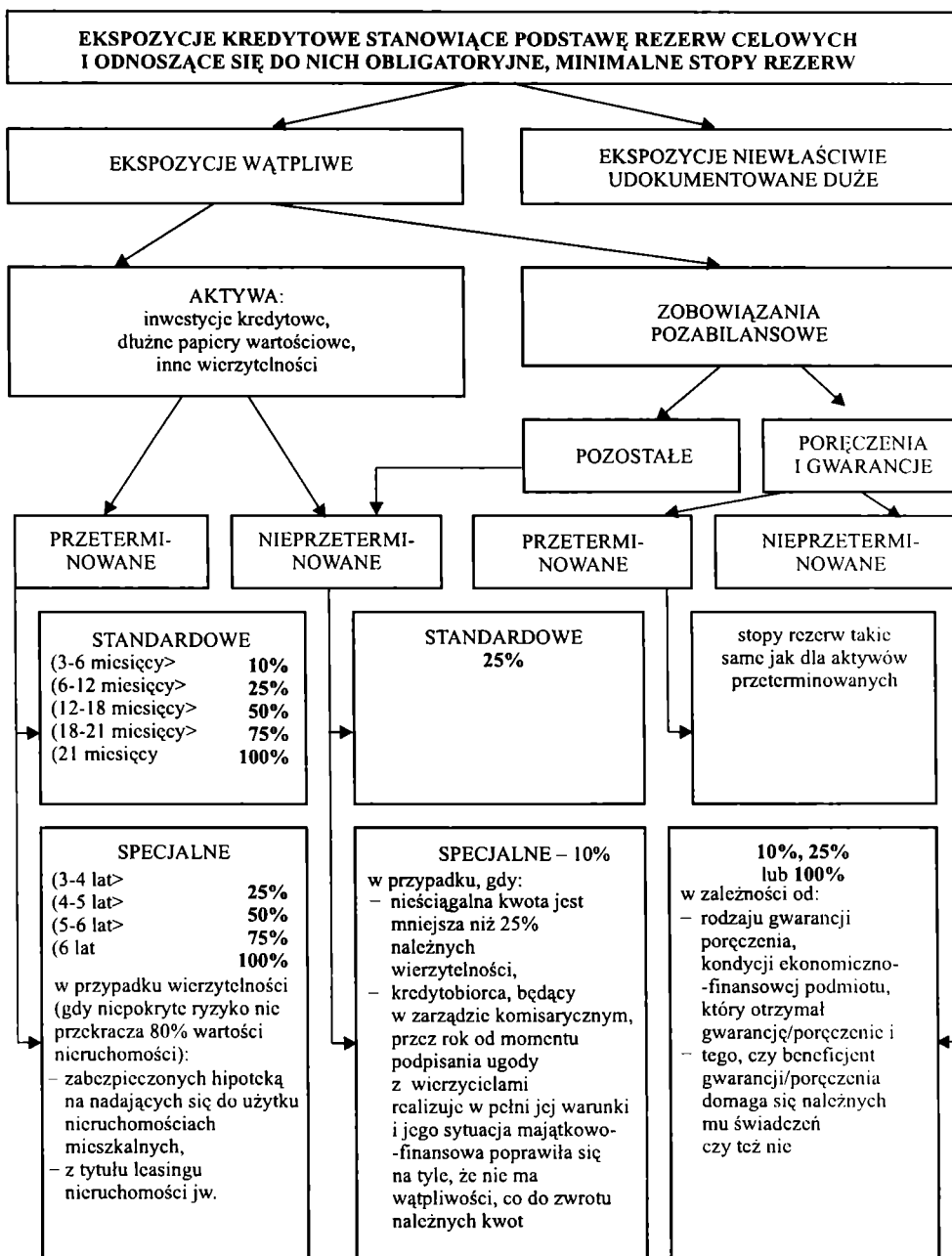
2. Ekspozycje mające postać dużych kredytów, tj. kredytów o wartości większej niż 25 tys. euro, które nie zostały zaliczone do kategorii wątpliwych, ale są niewłaściwie udokumentowane (brak odpowiednich, aktualnych sprawozdań finansowych pozwalających instytucji kredytowej na analizę sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika).

Obligatoryjne, minimalne stopy rezerw celowych, odnoszone do ekspozycji kredytowych stanowiących ich podstawę, są zróżnicowane w hiszpańskim systemie bankowym w zależności od grupy ekspozycji (ekspozycje wątpliwe lub duże kredyty), w przypadku ekspozycji wątpliwych również od ich postaci (aktywa lub zobowiązania warunkowe) i powodu zakwalifikowania do tej kategorii (zaległości w spłatach lub zła kondycja dłużnika), a w odniesieniu do ekspozycji przeterminowanych – dodatkowo od ich rodzaju (ekspozycje traktowane standardowo lub na specjalnych zasadach) i okresu zaległości w spłacie (rys. 3).

Tabela 3. Zasady zaliczania ekspozycji kredytowych do kategorii „ekspozycje wątpliwe” w instytucjach kredytowych w Hiszpanii

Aktywa bilansowe	Aktywa pozabilansowe
Kredyty, dłużne papiery wartościowe i inne wierzytelności uznaje się za wątpliwe – nie bacząc na dłużnika, typ instrumentu finansowego, rodzaj przyjętych zabezpieczeń – gdy ich spłata staje się niepewna z powodów innych niż ryzyko kraju, co dotyczy ekspozycji: • przeterminowanych, • nieprzeterminowanych	Zobowiązania warunkowe uznaje się za wątpliwe, gdy ich realizacja jest bardzo prawdopodobna, a odzyskanie należności z ich tytułu niepewne, co może dotyczyć ekspozycji: • przeterminowanych, • nieprzeterminowanych
Za wątpliwe z powodu przeterminowania uznaje się: • należne, zapadłe kwoty (m.in. z tytułu: weksli, kredytów i pożyczek, leasingu finansowego, dywidend, dłużnych papierów wartościowych), nie spłacone w okresie powyżej trzech miesięcy od daty zapadalności, z wyjątkiem sytuacji, gdy została ona zmieniona (odroczone); • całą wierzytelność z tytułu pożyczek i kredytów oraz z tytułu leasingu, jeżeli: – wartość skumulowanych dla jednej umowy, zapadłych i niespłaconych kwot (kapitału, odsetek, prowizji), zaliczonych do wątpliwych z powodu przeterminowania przekracza 25% należnych wierzytelności, – zaległości z tytułu jednej umowy pozostają niespłacone przez okres powyżej sześciu miesięcy (w przypadku pożyczek dla osób fizycznych na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą, których spłata powinna następować co miesiąc), lub jednego roku (w pozostałych przypadkach)	Za wątpliwe z powodu niedotrzymania warunków umownych uznaje się: • w przypadku gwarancji niefinansowych – niespłacone kwoty, których zażądał beneficjent gwarancji. • w przypadku gwarancji finansowych – co najmniej taką samą kwotę, która byłaby sklasyfikowana jako wątpliwa w przypadku wierzytelności przeterminowanych, przy uwzględnieniu wszystkich umów z jednym klientem
Za wątpliwe uznaje się wszystkie ekspozycje kredytowe (zarówno aktywa, jak i zobowiązania pozabilansowe) wobec jednego dłużnika, gdy dla wszystkich zawartych z nim umów wartość skumulowanych kwot zaliczonych do wątpliwych z powodu przeterminowania przekracza 25% łącznej wartości ekspozycji wobec tego dłużnika.	
Wierzytelności nieprzeterminowane, zapadłe lub niezapadłe, uznaje się za wątpliwe, jeżeli istnieją uzasadnione wątpliwości co do możliwości ich spłaty w terminie i w sposób określony w umowie, zwłaszcza gdy: • dłużnik ma problemy z wypłacalnością, o czym może świadczyć m.in.: kapitał własny niewystarczający do pokrycia zobowiązań, wykazywane w kolejnych okresach straty, powtarzające się opóźnienia w płatnościach, nieadekwatne wskaźniki finansowe (aktywa/zobowiązania, kapitał własny/zobowiązania), problemy z płynnością, niemożność pozyskania dodatkowych źródeł finansowania, • wierzytelności mają specjalny status, co oznacza, że znajdują się w procesie windykacji, stanowią roszczenia dochodzone na drodze postępowania sądowego, wynikają z umowy leasingu zerwanej przez instytucję kredytową w celu odzyskania mienia, pochodzą od dłużników znajdujących się w zarządzie komisarzy lub w stanie upadłości z powodu braku płynności	Za wątpliwe z innych powodów niż niedotrzymanie warunków umownych – bez względu na to, czy beneficjent gwarancji dochodzi swoich roszczeń, czy też nie – uznaje się kwoty z tytułu gwarancji udzielonych klientowi, gdy dotyczą go zwłaszcza poniższe okoliczności: • została ogłoszona jego upadłość, • jest on trwale niewypłacalny, • ma kapitały własne niewystarczające do pokrycia zobowiązań, • wykazuje straty w kolejnych okresach, • znajduje się w zarządzie komisyjnym
Zaliczenie kapitału do kategorii „ekspozycje wątpliwe” pociąga za sobą konieczność ujęcia w tej kategorii także wszystkich, dotyczących tej samej umowy, należnych odsetek, prowizji oraz wydatków poniesionych w związku z dochodzeniem należnych wierzytelności, jeżeli istnieje szansa ich zwrotu (jeżeli nie ma szans na ich odzyskanie należy je potraktować jako „bardzo wątpliwe” i spisać w koszty)	
Restrukturyzacja ekspozycji zaliczonych do kategorii „ekspozycje wątpliwe” nie zmienia ich klasyfikacji, z wyjątkiem w sytuacji, gdy zwykle należne odsetki (bez uwzględniania odsetek karnych) spłacane są terminowo i jednocześnie: • istnieje uzasadnione przekonanie, że dłużnik może dokonać spłaty pozostałych wierzytelności w umownym terminie lub • dłużnik dostarczył dodatkowe, zadowalające instytucję kredytową, zabezpieczenie	

Źródło: opracowanie własne na podstawie [5, dział 2, rozdz. 10, ust. 2-5].

Rys. 3. Obligatoryjne, minimalne stopy rezerw celowych na ekspozycje kredytowe w instytucjach kredytowych w Hiszpanii

Źródło: opracowanie własne na podstawie [5, dział 2, rozdz. 11, ust. 4].

3.2. Rezerwy ogólne

Niezależnie od rezerw celowych, w hiszpańskich instytucjach kredytowych funkcjonują również rezerwy ogólne, które mają służyć pokryciu ogólnego ryzyka bankowego [5, dział 2, rozdz. 9, ust. 1b)].

Podstawę wspomnianych rezerw stanowią ekspozycje kredytowe:

- dla których nie ma obowiązku tworzenia rezerw celowych oraz rezerw na ryzyko kraju,
- zarówno wobec rezydentów, jak i nierezydentów, z wyjątkiem organów hiszpańskiej administracji publicznej oraz instytucji kredytowych,
- występujące w postaci kredytów, papierów wartościowych o stałym dochodzie, niewłączonych do portfela handlowego oraz zobowiązań warunkowych i wątpliwych aktywów.

Rezerwy ogólne tworzone są w Hiszpanii przy wykorzystaniu jednej z dwóch obligatoryjnych stóp rezerw ogólnych, a mianowicie 0,5 albo 1,0%, w zależności od rodzaju ekspozycji kredytowych (tab. 4).

Tabela 4. Obligatoryjne, minimalne stopy rezerw ogólnych w instytucjach kredytowych w Hiszpanii

Ekspozycje kredytowe stanowiące podstawę tworzenia rezerw ogólnych	Stopy rezerw ogólnych
1. Ekspozycje w postaci: • kredytów zabezpieczonych hipoteką na nadających się do użytku nieruchomościach mieszkalnych, które były przedmiotem finansowania, • należności z tytułu leasingu nadających się do użytku nieruchomości mieszkalnych, – w przypadku, gdy niepokryte ryzyko jest niższe niż 80% wartości nieruchomości;	0,5%
2. Ekspozycje w postaci hipotecznych listów zastawnych	
Pozostałe ekspozycje	1,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie [5, dział 2, rozdz. 11, ust. 6].

3.3. Rezerwy statystyczne

Oprócz tworzenia tradycyjnych rezerw celowych i ogólnych, od 1 lipca 2000 r. instytucje kredytowe w Hiszpanii mają również obowiązek tworzenia rezerw statystycznych (dynamicznych) [9, s. 43].

Wprowadzenie rezerw statystycznych do systemu rezerw z tytułu niewypłacalności wynikało z potrzeby i było jednocześnie efektem dążenia do zrównoważenia, zaobserwowanych w hiszpańskim systemie bankowym, silnych reakcji procyklicznych ze strony tradycyjnych rezerw. W związku z tym, za cel rezerw statystycznych uznano neutralizowanie wpływu negatywnych skutków cykli koniunkturalnych występujących w gospodarce hiszpańskiej na wynik finansowy instytu-

cji kredytowych i przez to zwiększenie efektywności zarządzania ryzykiem kredytowym w tego typu podmiotach [13, s. 50].

Mechanizm funkcjonowania omawianych rezerw został oparty na założeniu, że w okresach wzrostu gospodarczego, kiedy obciążenie wyniku finansowego rezerwami celowymi maleje na skutek poprawy jakości ekspozycji kredytowych, rezerwy statystyczne rosną, zwiększając to obciążenie, co w efekcie oznacza złagodzenie wahań wyniku finansowego na skutek zmiany poziomu rezerw celowych, a zatem jego stabilizację. W okresie recesji natomiast, kiedy jakość ekspozycji kredytowych pogarsza się, czego skutkiem jest rosnące zapotrzebowanie na rezerwy celowe, zgromadzone wcześniej rezerwy statystyczne są rozwiązywane, powiększając tym samym przychody, które niwelują wpływ na wynik finansowy kosztów z tytułu utworzonych rezerw celowych. W związku z tym, również w tym przypadku wahania wyniku finansowego na skutek zmiany poziomu rezerw tradycyjnych są neutralizowane [12, s. 1].

Reasumując, rezerwy statystyczne mają działać na zasadzie *ex ante*, a więc z wyprzedzeniem uwzględniać w wyniku finansowym przewidywane w przyszłości pogorszenie się jakości ekspozycji kredytowych i jego skutki w postaci strat, a nie, jak rezerwy celowe, na zasadzie *ex post*, czyli po ujawnieniu się negatywnych zjawisk w postaci spadku jakości ekspozycji.

Zgodnie z obowiązującymi w Hiszpanii przepisami, podstawę tworzenia rezerw, o których mowa, stanowią te same ekspozycje kredytowe co w przypadku rezerw ogólnych.

Rezerwy statystyczne nalicza się kwartalnie według formuły:

$$s = \frac{1}{4} x - y,$$

gdzie: s – wartość rezerw statystycznych w kwartale,

x – łączna wartość spodziewanych strat w poszczególnych klasach ryzyka ekspozycji kredytowych,

y – koszty netto z tytułu niewypłacalności, obciążające wynik finansowy kwartału.

Omawiane rezerwy mogą też być naliczane co miesiąc, pod warunkiem że instytucja kredytowa dostosuje zaprezentowaną formułę do okresów miesięcznych.

Jeżeli $s > 0$, to stosowna kwota, stanowiąca koszt, obciąża wynik finansowy instytucji kredytowej i zwiększa jednocześnie dotychczasowy stan rezerw statystycznych. Jeżeli natomiast $s < 0$, to odpowiednia kwota obciąża istniejące saldo rezerw statystycznych, aż do jego wyczerpania i jako przychód powiększa wynik finansowy. Wreszcie gdy $s = 0$ – stan rezerw statystycznych nie ulega zmianie.

Kwartalne koszty netto z tytułu niewypłacalności (y), występujące w podanej formule naliczenia rezerw statystycznych jako odjemnik, wszystkie instytucje kredytowe w Hiszpanii ustalają według jednolitego wzoru:

$$y = (C + O) - (c + o),$$

gdzie: C – rezerwy celowe utworzone w kwartale w ciężar kosztów,
 O – ekspozycje kredytowe bardzo wątpliwe odpisane w kwartale w koszty,
 c – przychody z tytułu rozwiązanych w kwartale rezerw celowych,
 o – kwartalne przychody z tytułu odzyskania odpisanych wcześniej w ciężar kosztów bardzo wątpliwych ekspozycji kredytowych.

Inaczej rzecz się ma, jeśli chodzi o odjemną, czyli łączną wartość spodziewanych strat (x). W celu jej ustalenia instytucje kredytowe mogą wykorzystać jedną z dwóch metod:

- standardową lub
- wewnętrzną [1, s. 12].

Obie metody mogą być też stosowane jednocześnie pod warunkiem, że ich przedmiotem będą odrębne portfele kredytowe.

Pierwsza z wymienionych metod jest metodą sformalizowaną, unormowaną w przepisach wydanych przez Bank Hiszpanii. Z założenia powinna być stosowana w przypadkach, gdy z jakichś względów instytucja kredytowa nie jest w stanie użyć metody wewnętrznej. Przewiduje się, że w miarę upływu czasu i doskonalenia metod wewnętrznych będzie stosowana coraz rzadziej.

Metoda standardowa opiera się na narzuconej odgórnie klasyfikacji ekspozycji kredytowych na sześć klas według kryterium poziomu ryzyka kredytowego z nimi związanego i odzwierciedlających to ryzyko współczynnikach (tab. 5).

Wyodrębnione i zaprezentowane w tab. 5 klasy ryzyka mają w założeniu odzwierciedlać różne poziomy ryzyka kredytowego charakterystycznego dla różnych portfeli kredytowych, a odniesione do nich współczynniki – przeciętne saldo rezerw celowych w całym cyklu gospodarczym (koniunkturalnym). Przy ustalaniu klas ryzyka brano pod uwagę przede wszystkim charakterystyczne cechy różnych typów klientów oraz jakość dostarczonych przez nich zabezpieczeń [8, s. 8]. Wspomniane współczynniki zostały natomiast ustalone na podstawie danych dotyczących kształtowania się rezerw celowych w latach 1986-1998 oraz na podstawie obserwacji osiągnięć dokonanych w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym w instytucjach kredytowych w Hiszpanii [13, s. 53].

W opisywanej metodzie, łączna wartość spodziewanych strat (x) ustalana jest według wzoru, który zaprezentowano i objaśniono w tab. 6.

Przedstawiony sposób ustalania łącznej wartości spodziewanych strat na ekspozycjach kredytowych nie jest dla instytucji kredytowych w Hiszpanii obligatoryjny, w związku z czym może być zastąpiony metodami wewnętrznymi, różniącymi się od siebie i właściwymi tylko dla tych jednostek, które je opracowały. Zastosowanie przez instytucję kredytową własnej metody wymaga spełnienia następujących warunków:

1. Instytucja kredytowa musi mieć stosowne dane, niezbędne do oceny poziomu ryzyka kredytowego zarówno aktualnego, jak i przewidywanego w przyszłości w średnim i długim okresie, z podziałem na wyodrębnione portfele kredytowe, w tym dane historyczne, które obejmują cały cykl koniunkturalny (dane o rodzajach ekspozycji kredytowych i umownych okresach ich spłaty, dane na temat często-

Tabela 5. Klasy ryzyka ekspozycji kredytowych i odpowiadające im współczynniki ryzyka w metodzie standardowej ustalania łącznej wartości spodziewanych strat na ekspozycjach kredytowych w Hiszpanii

Klasa ryzyka	Ekspozycje kredytowe stanowiące przedmiot tworzenia rezerw statystycznych	Współczynnik ryzyka (%)
Ryzyko niezauważalne (zerowe) (ang. <i>no appreciable risk</i> lub <i>null risk</i> , hiszp. <i>sin riesgo apreciable</i>)	ekspozycje: – w przypadku których ryzyko wystąpienia straty jest mało prawdopodobne (zaledwie wyobrażalne), – nie wymagające tworzenia rezerw z tytułu niewypłacalności, – generalnie rzecz biorąc: wobec sektora publicznego lub gwarantowane przez podmioty tego sektora albo też przez instytucje kredytowe, a także zabezpieczone depozytami pieniężnymi oraz papierami wartościowymi, których emitentami są fundusze publiczne, fundusze inwestycyjne albo instytucje kredytowe	0,0
Niskie ryzyko (ang. <i>low risk</i> , hiszp. <i>riesgo bajo</i>)	ekspozycje: – o bardzo małym prawdopodobieństwie poniesienia strat, – generalnie rzecz biorąc: służące jako zabezpieczenie w operacjach Europejskiego Systemu Banków Centralnych, zabezpieczone hipoteką ustanowioną na nieruchomości mieszkalnej, z tytułu leasingu nieruchomości mieszkalnej, hipoteczne listy zastawne, wobec dłużników mających rating uznanej agencji ratingowej na poziomie co najmniej A, w postaci papierów wartościowych wyemitowanych przez rządy niektórych krajów w ich własnej walucie, które zostały ujęte w księgach rachunkowych oddziałów mających siedzibę w kraju emitenta	0,1
Średnio niskie ryzyko (ang. <i>medium-low risk</i> , hiszp. <i>riesgo medio-bajo</i>)	ekspozycje: – o małym prawdopodobieństwie poniesienia strat, – generalnie rzecz biorąc, z tytułu leasingu finansowego oraz mające realne zabezpieczenia inne niż wymienione w niższych klasach ryzyka,	0,4
Średnie ryzyko (ang. <i>medium risk</i> , hiszp. <i>riesgo medio</i>)	ekspozycje: – w przypadku których prawdopodobieństwo poniesienia strat jest na średnim poziomie, – wobec rezydentów Hiszpanii oraz rezydentów krajów zaliczonych według klasyfikacji celu ustalenia ryzyka kraju do grup pierwszej lub drugiej, nie włączone do innych klas ryzyka	0,6
Średnio wysokie ryzyko (ang. <i>medium-high risk</i> , hiszp. <i>riesgo medio-alto</i>)	ekspozycje: – w przypadku których prawdopodobieństwo poniesienia strat jest dosyć wysokie (więcej niż przeciętne), – generalnie rzecz biorąc: wobec osób prywatnych z tytułu pożyczek i kredytów na zakup dóbr konsumpcyjnych i usług nie związanych z działalnością gospodarczą oraz wobec dłużników zamieszkałych w krajach zaliczanych według klasyfikacji w celu ustalenia ryzyka kraju do grup od trzeciej do szóstej, nie włączone do innych klas ryzyka	1,0
Wysokie ryzyko (ang. <i>high risk</i> , hiszp. <i>riesgo alto</i>)	ekspozycje: – o bardzo wysokim prawdopodobieństwie poniesienia strat, – generalnie rzecz biorąc: powstałe w wyniku użycia kart kredytowych, z tytułu kredytów w rachunku bieżącym i przekroczenia salda w rachunku kredytowym oraz zaliczone do wątpliwych, które nie zostały pokryte innymi obowiązkowymi rezerwami, nie włączone do klas ryzyka zerowego i niskiego	1,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie [5, dział 2, rozdz. 11, ust. 9].

tlwości niedotrzymywania umów kredytowych w zakresie spłaty kapitału, odsetek lub prowizji, dane na temat poziomu niespłaconych wierzytelności i strat z tego tytułu w poszczególnych portfelach kredytowych, dane o sytuacji ekonomiczno-finansowej poszczególnych dłużników, dane o rodzaju i wielkości posiadanych zabezpieczeń i możliwościach zaspokojenia się z nich w razie potrzeby, dane o przewidywanym kształtowaniu się sytuacji gospodarczej itp.).

2. Metoda wewnętrzna ustalania łącznej wartości spodziewanych strat na ekspozycjach kredytowych powinna:

- stanowić integralny element wykorzystywanego przez instytucję kredytową wewnętrznego systemu pomiaru i zarządzania ryzykiem kredytowym,
- być zatwierdzona przez odpowiednie służby Banku Hiszpanii i pozostawać pod stałą ich kontrolą [5, dział 2, rozdz. 11, ust. 8].

Niezależnie od zastosowanej metody, rezerwy statystyczne należy tworzyć do momentu, gdy ich stan osiągnie poziom maksymalny ($\max S$) równy trzykrotności sumy iloczynu ekspozycji kredytowych w danej klasie ryzyka i odpowiedniego dla tej klasy współczynnika ryzyka (tab. 6).

Wprowadzone ograniczenie co do maksymalnej wysokości rezerw statystycznych ma zapobiegać ich nadmiernemu przyrostowi w okresach długotrwałego

Tabela 6. Standardowy wzór ustalania łącznej wartości spodziewanych strat w instytucjach kredytowych w Hiszpanii

$x = \sum_{i=1}^6 e_i w_i,$		
gdzie x – łączna wartość spodziewanych strat w poszczególnych klasach ryzyka ekspozycji kredytowych		
i – klasa ryzyka ekspozycji kredytowych (zob. tab. 5)	$e_i = a_i + \dot{z}_i$,	
	gdzie e_i – wartość ekspozycji kredytowych w i -tej klasie ryzyka	
	a_i – wartość ekspozycji kredytowych w postaci aktywów w i -tej klasie ryzyka	$\dot{z}_i = z_i g$, gdzie $\dot{z}_i$ – skorygowana wartość ekspozycji kredytowych w postaci zobowiązań warunkowych w i -tej klasie ryzyka
		z – wartość ekspozycji kredytowych w postaci zobowiązań pozabilansowych w i -tej klasie ryzyka g – waga ryzyka (0, 20, 50, 100%) określona w [6, rozdz. 14]
$\max S = 3 \cdot \sum_{i=1}^6 e_i \cdot w_i, \text{ gdzie } S - \text{stan (saldo) rezerw statystycznych}$		
w_i – współczynnik ryzyka właściwy dla i -tej klasy ryzyka (zob. tab. 5)		

Źródło: opracowanie własne na podstawie [5, dział 2, rozdz. 11, ust. 10].

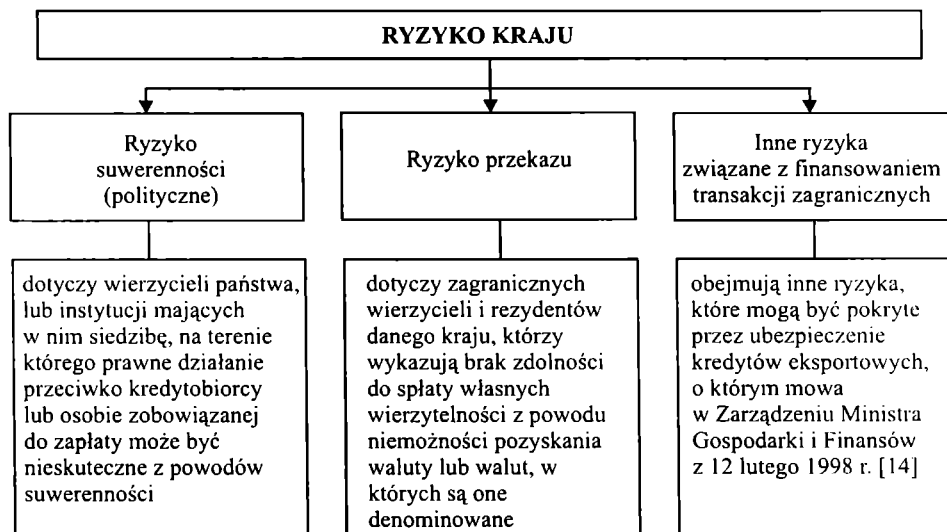
boomu gospodarczego i zbyt mocnemu nadwyrażaniu wyniku finansowego w tym czasie. Przy jego ustalaniu brano pod uwagę to, że rezerwy statystyczne, w odróżnieniu od rezerw tradycyjnych, nie stanowią kosztu uzyskania przychodu, a więc podlegają opodatkowaniu [1, s. 14].

4. Rezerwy na ryzyko kraju

Oprócz omówionych już rezerw z tytułu niewypłacalności, system rezerw na ryzyko kredytowe w Hiszpanii obejmuje swoim zakresem również rezerwy na ryzyko kraju.

Ryzyko kraju definiowane jest jako ryzyko, którego przedmiotem są wierzytelności w danym kraju z tytułów innych niż zwykła wymiana towarowa. Obejmuje ono swoim zakresem:

- ryzyko suwerenności (ang. *sovereign risk*, hiszp. *riesgo soberano*),
- ryzyko przekazu (ang. *transfer risk*, hiszp. *riesgo de transferencia*) oraz
- inne ryzyka powstające w wyniku finansowania transakcji zagranicznych (ang. *other risks originating from international financing*, hiszp. *restantes riesgos derivados de la actividad financiera*) (rys. 4).

Rys. 4. Pojęcie i rodzaje ryzyka wchodzącego w zakres ryzyka kraju w instytucjach kredytowych w Hiszpanii

Źródło: opracowanie własne na podstawie [5, dział 2, rozdz. 10, ust. 7].

Ryzyko, o którym mowa, odnosi się do większości aktywów finansowych i zobowiązań warunkowych instytucji kredytowych w danym kraju, bez względu na to, co jest przedmiotem transakcji i jaki jest sposób jej finansowania.

Na potrzeby ustalania wartości i tworzenia rezerw na omawiane ryzyko, kraje, z których pochodzą dłużnicy (bądź też, w niektórych przypadkach, zamiast dłuż-

ników ich poręczyciele/gwaranci)), dzielone są na sześć grup, w zależności od poziomu ryzyka (tab. 7). Im ryzyko przypisywane danemu krajowi jest wyższe, tym wyższa jest grupa ryzyka, w której się on znajduje.

Klasyfikacja krajów powinna bazować na analizie i ocenie bilansu płatniczego danego kraju, poziomu zadłużenia danego kraju i kosztów jego obsługi, notowanych na rynkach cen wierzycelności oraz innych wskaźników i okoliczności charakterystycznych dla danego kraju. Niezależnie od tego, instytucje kredytowe przeprowadzając ją, zobowiązane są przestrzegać zasad określonych w dziale 2, rozdz. 10, ust. 12-20 Okólnika 4/1991 z 14 czerwca 1991 r. Podczas klasyfikacji

Tabela 7. Typologia krajów na potrzeby ustalania rezerw na ryzyko kraju w instytucjach kredytowych w Hiszpanii

Grupy krajów według poziomu przypisanego im ryzyka		
Numer	Nazwa	Charakterystyka
1	2	3
1	Kraje o ryzyku rynkowym (ang. <i>countries with tradable risks</i> , hiszp. <i>países cuyos riesgos son negociables</i>)	Grupa obejmuje kraje uznawane przez Komisję UE za kraje o ryzyku rynkowym. Znajduje się w niej 15 „starych” krajów członkowskich UE oraz 8 krajów należących do OECD. Wykaz krajów o ryzyku rynkowym zawiera załącznik do „Komunikatu Komisji do Państw Członkowskich” [2]
2	Kraje niezaliczone do żadnej z pozostałych grup (ang. <i>countries not classified in any other group</i> ; hiszp. <i>países no clasificados en ningún otro grupo</i>)	Grupa obejmuje kraje niezaliczone do żadnej z pozostałych grup
3	Kraje o przejściowych trudnościach (ang. <i>countries in temporary difficulties</i> , hiszp. <i>países con dificultades transitorias</i>)	Grupa obejmuje kraje, które znajdują się w przynajmniej jednej z następujących sytuacji: • zalegają ze spłatą całości lub części zadłużenia przez ponad 3 miesiące, przy czym odsetki spłacają terminowo, • zalegają ze spłatą całości lub części odsetek przez ponad 3 miesiące, • mają trudności z dotrzymywaniem terminów płatności, ich zadłużenie było wielokrotnie restrukturyzowane, całkowicie lub częściowo z odroczeniem terminu płatności, albo istnieją dowody, że to może się zdarzyć, • podejmowane są w stosunku do nich wysiłki mające na celu wymuszenie jednostronnej restrukturyzacji ich zadłużenia, • ich sytuacja makroekonomiczna pogorszyła się na tyle, że ma lub może mieć wpływ na ich zdolność do obsługi zadłużenia

1	2	3
4	Kraje niepewne (ang. <i>doubtful countries</i> , hiszp. <i>países dudosos</i>)	Grupa obejmuje kraje, które znajdują się w przynajmniej jednej z następujących sytuacji: • zalegają ze spłatą całości lub części zadłużenia przez ponad 12 miesięcy, przy czym odsetki spłacają terminowo, • zalegają ze spłatą całości lub części odsetek przez ponad 6 miesięcy, • mają trudności z dotrzymywaniem terminów płatności, ich zadłużenie było wielokrotnie restrukturyzowane, całkowicie lub częściowo z odroczeniem terminu płatności, odsetki w stosunku do prywatnych wierzycieli były w całości lub w części restrukturyzowane lub były spłacane poprzez refinansowanie, • została im narzucona jednostronna restrukturyzacja ich zadłużenia publicznego lub wierzycielności bankowych, • są albo ostatnio były w stanie wojny z jednym bądź wieloma państwami lub też trwa w nich wojna domowa, której skutki oddziałują na dużą część ich terytorium i wywierają poważne reperkusje gospodarcze, • zostały sklasyfikowane jako spełniające warunki do otrzymania pomocy finansowej, zgodnie z „Porozumieniem w sprawie wytycznych dotyczących oficjalnego popierania kredytów eksportowych (konsensus OECD)”
5	Kraje wysoce niepewne (ang. <i>highly doubtful countries</i> , hiszp. <i>países muy dudosos</i>)	Grupa obejmuje kraje, które znajdują się w przynajmniej jednej z następujących sytuacji: • zalegają ze spłatą całości lub części zadłużenia przez ponad 24 miesiące, przy czym odsetki spłacają terminowo, • zalegają ze spłatą całości lub części odsetek przez ponad 9 miesięcy, • spłata ich zadłużenia została całkowicie odroczone na 12 miesięcy, a odsetki są spłacane całkowicie lub częściowo dzięki ich restrukturyzacji, • warunki porozumienia w sprawie restrukturyzacji nie są przez nie realizowane przez ponad 3 miesiące, • program naprawczy proponowany im przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy lub inną podobną organizację został przez nie ostatecznie odrzucony
6	Kraje niewypłacalne (ang. <i>insolvent countries</i> , hiszp. <i>países fallidos</i>)	Grupa obejmuje kraje, które nie uznają swoich długów bądź też nie spłacają kapitału lub odsetek z ich tytułu przez ponad 4 lata

Źródło: opracowanie własne na podstawie [5, dział 2, rozdz. 10, ust. 11].

krajów instytucje kredytowe powinny kierować się oceną danego kraju głównie z perspektywy wydarzeń, które oddziałują na ich własną działalność, niemniej jednak mogą również brać pod uwagę okoliczności dotyczące inne instytucje, zwłaszcza gdy uzasadniałoby to zaklasyfikowanie kraju do wyższej grupy ryzyka. W sytuacji gdy ocena branych pod uwagę okoliczności nie daje jednoznacznej

odpowiedzi, do której grupy ryzyka dany kraj zaliczyć, należy zastosować kryterium najostrzejsze z możliwych, a zatem zaszerzować go do grupy o najwyższym ryzyku spośród tych, które w danym przypadku brane są pod uwagę.

Rezerwy na ryzyko kraju tworzone są w przypadku zaklasyfikowania kraju do grup trzeciej, czwartej bądź piątej, przy uwzględnieniu właściwej dla danej grupy stopy rezerw, która nie powinna być, generalnie rzecz biorąc, niższa niż:

- dla krajów zaklasyfikowanych do grupy 5 „Kraje wysoce niepewne” – 50% ekspozycji kredytowych w pierwszym roku zaliczenia kraju do tej grupy i odpowiednio 75 i 90% począwszy od drugiego i trzeciego roku pozostawania kraju w tej grupie,
- dla krajów zaklasyfikowanych do grupy 4 „Kraje niepewne” – 20% ekspozycji kredytowych w pierwszym roku zaliczenia kraju do tej grupy i 35% począwszy od drugiego roku pozostawania kraju w tej grupie,
- dla krajów zaklasyfikowanych do grupy 3 „Kraje o przejściowych trudnościach” – 15% ekspozycji kredytowych.

W przypadku aktywów międzybankowych o terminach nie dłuższych niż trzy miesiące, gdy kraj przypisano do trzeciej lub czwartej grupy ryzyka oraz gdy dokonuje on spłat terminowo, bez restrukturyzacji zadłużenia, rezerwy mogą być tworzone przy wykorzystaniu stóp o połowę niższych od zaprezentowanych wyżej [5, dział 2, rozdz. 11, ust. 12].

5. Podsumowanie

Pomimo dużego znaczenia rezerw na ryzyko kredytowe dla bezpieczeństwa instytucji kredytowych i stabilności systemów bankowych, zasady ich funkcjonowania nie zostały w skali międzynarodowej ujednolicone i w związku z tym różnią się w poszczególnych państwach pod wieloma względami.

Hiszpania należy do krajów, w których rezerwy na ryzyko kredytowe są szczegółowo normowane przepisami z zakresu rachunkowości bankowej, wydanymi przez bank centralny, który też gruntownie i regularnie kontroluje prawidłowość ich stosowania przez instytucje kredytowe, co dosyć znacznie ogranicza swobodę ich działania w zakresie kształtowania poziomu i struktury tych rezerw.

Oprócz znacznego sformalizowania, inną charakterystyczną cechą rezerw na ryzyko kredytowe w Hiszpanii jest to, że nie stanowią one jednorodnej kategorii, lecz obejmują swoim zakresem cztery różne rodzaje rezerw, które jednak uzupełniają się wzajemnie i przez to tworzą spójny system. W skład tego systemu wchodzi rezerwy na ryzyko kraju oraz trzy rodzaje rezerw z tytułu niewypłacalności, a mianowicie rezerwy celowe, ogólne i statystyczne. O ile dwa pierwsze rodzaje rezerw tworzone są tradycyjnie także w wielu innych krajach, o tyle stosowanie rezerw statystycznych należy uznać za rozwiązanie charakterystyczne dla Hiszpanii. Wspomniane rezerwy mają równoważyć zaobserwowane w hisz-

pańskim systemie bankowym silne reakcje procykliczne ze strony tradycyjnych rezerw, w tym zwłaszcza rezerw celowych i tym samym neutralizować wpływ negatywnych skutków cykli koniunkturalnych na wynik finansowy hiszpańskich instytucji kredytowych.

Literatura

- [1] De Lis S.F., Pagés J.M., Saurina J., *Wzrost akcji kredytowej, kredyty zagrożone i rezerwy na ryzyko kredytowe w Hiszpanii* (Dokument nr 0018 przygotowany na jesienną sesję ekonomistów banków centralnych), Bank Hiszpanii 2000 [ang. *Credit Growth, Problem Loans and Credit Risk Provisioning in Spain* (Paper 0018 prepared for the BIS Autumn Central Bank Economists' Meeting), Banco de España 2000; hiszp. *Crédito bancario, morosidad y dotación de provisiones para insolvencias en España* (Documento de Trabajo 0018), Banco de España].
- [2] Dyrektywa 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 20 marca 2000 r. odnosząca się do podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe (DzU z 2000 r. nr 126, s. 1-59) [ang. Directive 2000/12/EC of the European Parliament and of the Council of 20 March 2000 Relating to the Taking up and Pursuit of the Business of Credit Institutions (OJ L 126 2000 p. 1-59)].
- [3] Dyrektywa 2000/28/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 18 września 2000 r. zmieniająca dyrektywę 2000/12/WE odnoszącą się do podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe (DzU L z 2000 nr 275, s. 37-38) [ang. Directive 2000/28/EC of the European Parliament and of the Council of 18 September 2000 amending Directive 2000/12/EC Relating to the Taking up and Pursuit of the Business of Credit Institutions (OJ L 275 2000 p. 37-38)].
- [4] Komunikat Komisji do Państw Członkowskich wydany zgodnie z art. 93 ust. 1 Traktatu WE, dotyczący stosowania art. 92 i 93 Traktatu w odniesieniu do ubezpieczenia krótkoterminowych kredytów eksportowych (97/C 281/03). [ang. Communication of the Commission to the Member States Pursuant to Article 93 (1) of the EC Treaty applying Articles 92 and 93 Treaty to Short-Term Export – credit insurance (97/C 281/03); hiszp. Comunicacion de la Comision a los Estados miembros sobre seguro de credito a la exportacion a corto plazo (97/C 281/03)].
- [5] Okólnik nr 4/1991 z 14 czerwca 1991 r. Instytucje kredytowe. Zasady rachunkowości i wzory sprawozdań finansowych (Państwowy Dziennik Urzędowy z 27 czerwca 1991 r. z późn. zm., w tym zwłaszcza wynikającymi z Okólnika nr 9/1999 z 17 grudnia 1999 r. Instytucje kredytowe). Zmiana okólnika nr 4/1991 (Państwowy Dziennik Urzędowy z 23 grudnia 1999 r.) [hiszp. Circular n° 4/1991, de 14 de junio (BOE de 27). Entidades de crédito. Normas de contabilidad y modelos de estados financieros z późniejszymi nowelizacjami, zwłaszcza wynikającymi z Circular n° 9/1999, de 17 de diciembre (BOE de 23). Entidades de crédito. Modificación de la Circular 4/1991].
- [6] Okólnik 5/1993 z 26 marca 1993 r. Instytucje kredytowe. Ustalenie i kontrola minimalnego poziomu kapitałów własnych (Państwowy Dziennik Urzędowy z 08 kwietnia 1993 r. z późn. zm.) [hiszp. Circular n° 5/1993, de 26 de marzo (BOE de 8 de abril). Entidades de crédito. Sobre determinación y control de los recursos propios mínimos].
- [7] Orzeszko T., *Rezerwy na ryzyko kredytowe w hiszpańskim systemie bankowym*, „Prawo Bankowe” 2005 nr 4.
- [8] Poveda R., *Reforma systemu rezerw z tytułu niewypłacalności* (Przemówienie wygłoszone przez Prezesa Banku Hiszpanii) Bank Hiszpanii 2000 [ang. *Reform of the System of Insolvency Provisions* (Speech given by Director General of Bank of Spain), Bank of Spain 2000; hiszp. *La reforma del sistema de provisiones de insolvencia* (Conferencia de R. Poveda), Banco de España 2000].

- [9] Raport Nadzoru Bankowego w Hiszpanii 2001, Bank Hiszpanii 2002 [ang. *Report on Banking Supervision in Spain 2001*, Banco de España 2002; hiszp. *Memoria de la Supervisión Bancaria en España 2001*, Banco de España 2002].
- [10] Raport Nadzoru Bankowego w Hiszpanii 2002, Bank Hiszpanii 2003 [ang. *Report on Banking Supervision in Spain 2002*, Banco de España 2003; hiszp. *Memoria de la Supervisión Bancaria en España 2002*, Banco de España 2003].
- [11] Raport Nadzoru Bankowego w Hiszpanii 2003, Bank Hiszpanii 2004 [ang. *Report on Banking Supervision in Spain 2003*, Banco de España 2004; hiszp. *Memoria de la Supervisión Bancaria en España 2003*, Banco de España 2004].
- [12] *Rezerwy dynamiczne w Hiszpanii. Kształtowanie się nowych rezerw statystycznych w Hiszpanii w drugiej połowie 2000 roku*, Nadzór Bankowy w Hiszpanii 2003 [ang. *Dynamic provisioning in Spain. Impacts of the new spanish statistical provision in the second half of 2000*, Banking Supervision in Spain 2003; hiszp. *Provisiones estadística. Impacto del nuevo fondo español para la cobertura estadística de insolvencias en el segundo semestre del 2000*, Supervisión Bancaria en España 2003].
- [13] Starnowski D., *Rezerwy statystyczne i ich wpływ na cykle koniunkturalne w bankowości – doświadczenia hiszpańskie*, „Bank i Kredyt” 2004 nr 3.
- [14] Zrządzenie Ministra Gospodarki i Finansów z 12 grudnia 1998 r. dotyczące ubezpieczenia przez rząd ryzyk powstających w zakresie handlu zagranicznego (Państwowy Dziennik Urzędowy z 21 lutego 1998 r.) [hiszp. Orden del Ministerio de Economía y Hacienda de 12 de febrero de 1998 (BOE de 23), sobre cobertura por cuenta del Estado de riesgos derivados del comercio exterior exterior e internacional].

RESERVES SYSTEM ON CREDIT RISK IN CREDIT INSTITUTIONS IN SPAIN

Summary

Among various factors determining safety and stability of credit institutions a significant role is played by credit risk provisions. In spite of the fact that they constitute a generally known and applied instrument of fighting risk, principles of their functioning have not been harmonized in an international scale, as yet and therefore they differ in particular countries in many ways.

Spain is one of the countries where credit risk provisions are specially regulated by bank accounting regulations issued by the central bank, which also thoroughly and regularly controls the correctness of their application by credit institutions, which to a great extent limits their freedom in shaping these provisions' level and structure.

Apart from significant formalization, another characteristic feature of credit risk provisions in Spain becomes the fact that they do not constitute a homogenous category, but cover a few kinds of provisions which supplement one another and therefore construct a cohesive system. This system is made up of specific provisions, general provisions, statistical provisions, called jointly insolvency provisions and country-risk provisions.

Dr Teresa Orzeszko jest adiunktem w Katedrze Finansów i Rachunkowości na Wydziale Gospodarki Regionalnej i Turystyki w Jeleniej Górze Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu.